

Üniversiteler ve akademisyenler, yalnızca bilgi üreten kurumlar ve kişiler değildir; aynı zamanda insanlığın düşünsel mirasını geleceğe taşıyan, çağları aşan dönüşümlerin taşıyıcılarıdır. Bilimsel gelişmişlik, teknolojik ilerleme ve sürdürülebilir kalkınma, ancak eleştirel düşüncenin, özgür araştırmanın ve etik sorumluluğun yeşerdiği akademik ortamlarla mümkün olur.

Akademik topluluklar, bilgiyi yalnızca birikim olarak değil, aynı zamanda toplumsal faydaya dönüştürülebilecek bir değer olarak üretir. Bu yönüyle üniversiteler; sanayi, tarım, sağlık, hizmet sektörü ve medya gibi hayatın tüm alanlarında nitelikli üretimin hem kaynağı hem de denetleyicisidir. Aynı zamanda demokrasinin gelişmesini, yurttaşlık bilincinin kökleşmesini ve kültürel çoğulluğun korunmasını sağlayan düşünsel alanlardır.

Ne var ki günümüzde yaşanan ekonomik istikrarsızlık, yüksek enflasyon ve belirsiz ücret politikaları; akademik emeği değersizleştirmekte, bilim insanlarının alım gücünü zayıflatmakta ve uzun vadeli bilimsel üretimi tehdit etmektedir. Akademisyenler, araştırma yapma motivasyonlarını kaybetmekte; genç bilim insanları yurtdışına yönelmekte ya da akademiden bütünüyle uzaklaşmaktadır.

Üniversite özerkliği, bilimsel özgürlük ve nitelikli akademik istihdam, sadece akademisyenlerin değil, bir ülkenin entelektüel bağımsızlığının da temelidir.

Bu kapsamda, ülkemizde akademisyenlerin gelir düzeyleri son yıllarda ciddi biçimde gerilemiştir. 2000’li yılların başında asgari ücretin yaklaşık 11 katı olan profesör maaşları, 2025 yılı itibarıyla 4 kata kadar düşmüş; bu durum akademik motivasyon ve yaşam kalitesi üzerinde olumsuz etkiler yaratmıştır. Vakıf üniversitelerinde görev yapan akademisyenler ise kısa süreli sözleşmeler, belirsiz sözleşme yenileme süreçleri ve sendikal haklara erişimde yaşadıkları kısıtlamalar nedeniyle ciddi bir güvencesizlik ortamında çalışmaktadır.

Araştırma-geliştirme bütçeleri de ülkemizde bilimsel üretim kapasitesini sınırlayan önemli bir soruna işaret etmektedir. OECD ülkelerinde gayrisafi yurt içi hasılanın ortalama %2,5’i Ar-Ge faaliyetlerine ayrılırken, ülkemizde bu oran %1,2 düzeyinde kalmaktadır. Bu durum, bilimsel yayınların niteliği, patent başvuruları ve yenilikçi projelerin sayısı gibi alanlarda ülkemizi geriye düşürmektedir.

Buna ek olarak, akademik özgürlük alanında da ciddi gerilemeler yaşanmaktadır. 2024 yılı Akademik Özgürlük Endeksi’nde Türkiye, 180 ülke arasında 164. sırada yer almakta; özellikle sosyal bilimlerde çalışan akademisyenler ifade özgürlüğü, idari baskılar ve otosansür nedeniyle bilimsel üretimlerini özgürce sürdürememektedir.

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) ve çeşitli araştırma kuruluşlarının verilerine göre, son dört yıl içinde yaklaşık 10 bin akademisyen ya yurtdışına göç etmiş ya da özel sektöre geçiş yapmıştır. Bu beyin göçü eğilimi, doğrudan akademik yaşam koşullarındaki gerilemeyle ve ifade özgürlüğü eksiklikleriyle ilişkilidir.

Öte yandan, bazı ülkeler bu süreci tersine çevirmek adına etkili politikalar uygulamaktadır. Arjantin, Çin ve İsrail gibi ülkeler “diaspora dönüş programları” ile yurtdışına giden bilim insanlarını yeniden sistemlerine dahil etmeye çalışmakta; OECD ülkelerinde ise evrensel taban maaş uygulamaları, akademik kariyer yollarının esnekleştirilmesi ve bilimsel özerklik gibi politikalar akademik üretkenliği artırmaktadır.

Tüm bu nedenlerle, ülkemizde akademik personelin yaşam ve çalışma koşullarını doğrudan etkileyen gelir düzeyleri, ücret güvenceleri, bilimsel, kurumsal özerklik, araştırma bütçeleri, sendikal haklar, beyin göçü ve denklik sorunlarının kapsamlı biçimde ele alınması; sorunların kaynaklarının tespit edilerek çözüm önerilerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu amaçla Anayasa’nın 98’inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Mersin Mo.
Talat PİNGER
Talat.

RP
Berkhan B. B. B. B.
A. B. B. B.

Aliye TİMİŞ ERSEVER
Ankara Milletvekili

1328... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Bekir Başevirgen	Manisa	Bekir Başevirgen
Olcan Konoğlu	Ankara	Olcan Konoğlu
Mehmet Tehtasra	Gonim	Mehmet Tehtasra
Muhip Kanko	Kocaeli	Muhip Kanko
Mustafa Erdem	Antalya	Mustafa Erdem
Aliye Çorak	Antalya	Aliye Çorak
ASLİN GENÇ	KAYSERİ	Aslın Genç
Deniz Demir	Ankara Mv.	Deniz Demir
GÜRSSEL EROL	Elağ	Gürsel Erol
Ali ÖZTÜNG	Kahramanmaraş	Ali Öztüng
Cemal ENGİNER	İstanbul	Cemal Enginer
Seyit İsmail	Ordu	Seyit İsmail
Faiz ÖZALP	Tekirdağ	Faiz Özalp
Av. Dr. M. Seyit ARILIKLI	Diyarbakır	M. Seyit Arıllı
Engin AÇTAY	İstanbul Mv	E. Açıta
Jale NURSÜLLÜ	ESKİŞEHİR	J. Süllü
Süleyman Bilbul	Aydın	Süleyman Bilbul
Nurhayat Akdağ Kaymazlı	Bursa Mv	Nurhayat Akdağ Kaymazlı
Nail GİLER	Kocaeli	Nail Giler
Orhan Jorbal	Bursa	Orhan Jorbal

